

Skema til afrapportering af ViD projekter

Videncenter for Dyrevelfærd

1. Projekttitle:

Betydning af dyr-menneskerelationer for velfærd og produktion – hvordan gør vi i Danmark og hvilke forskningsresultater kan bruges i praksis?

2. Projektstart og afslutning:

Start: 31.01.2019

Planlagt afslutning: 15.04.2020

Faktisk levering: 26.06.20

3. Projektleder og projektdeltagere (titel, navn, adresse, tlf., e-mail):

Seniorforsker Karen Thodberg

Inst. for Husdyrvidenskab, AU-Foulum

Blichers Allé 20, 8830 Tjele

87157938

karen.thodberg@anis.au.dk

4. Baggrund for projektet (Kort beskrivelse af, hvorfor dette projekt blev i gang sat):

Håndtering af dyr i forbindelse med managementprocedurer er en central del af al husdyrproduktion. Hvis forskningsbaseret viden om betydningen håndtering og relationen mellem produktionsdyr og mennesker skal kunne anvendes i praksis, er det afgørende at den samles og bliver gjort overskueliggjort og tilgængelig for personer, der i deres daglige arbejde håndterer produktionsdyr.

En fokuseret gennemgang af de tilgængelige studier, vil derudover kunne identificere hvad fremtidige undersøgelser skal rettes imod, være basis for formidling af evidensbaseret viden

En sammenligning dansk lovgivning og praksis med hensyn til håndtering af dyr i landbruget med forholdene i sammenlignelige lande vil vi kunne skabe overblik over Danmarks position på området. Inddragelse af bl.a. "Welfare Quality"-mål, der anvendes i flere EU-lande kan bidrage med viden om nationale forskelle i anvendelsen af forskellige produktionsystemer, besætningstørrelser mm. og hvordan forskelle påvirker mål for dyrenes frygtssomhed over for mennesker.

5. Beskrivelse af projektets formål og hypoteser samt materialer og metoder:

Formålet er dels:

1. At samle og sammenfatte viden om betydning af dyr-menneske relationer for dyrevelfærden i husdyrbesætninger (fjerkræ, mink, kvæg og svin), og identificere problemstillinger hvor håndtering af dyr og kontakten mellem menneske og produktionsdyr påvirker velfærden negativt.
2. At sammenligne dansk lovgivning og praksis, med relation til dyr-menneske forhold under produktionsforhold, med sammenlignelige lande, med inddragelse af bl.a. data fra "Welfare Quality".

6. Oversigt over projektets samlede resultater:

Del 1: Gennemgang af eksisterende forskning vedrørende dyr-menneske-forholdet (DMF) og dets betydning for dyrevelfærden og produktionsresultater

For svin, malkekvæg og høns er det tydeligt, at positiv håndtering har en positiv effekt i forhold til at nedsætte dyrenes frygtsomhed. Mink er den dyreart der er mindst undersøgt, men et enkelt studie viser samme positive effekt som for de andre dyrearter. Generelt har negativ håndtering den modsatte effekt, og øger dyrs frygtsomhed. Nogle studier viser, at dyr bliver mindre frygtsomme med alderen, selvom de kun modtager rutinemæssig håndtering, hvilket formodentlig skyldes, at de tilvænner sig kontakt til mennesker (habituering). Håndtering, der opfattes negativt af dyrene vil formodentlig modvirke denne habituering. Høns responderer på at se andre individer bliver håndteret, og visuel kontakt til andre fugle, der håndteres positivt kan nedsætte deres frygtsomhed over for mennesker. Hos svin, malkekvæg og høns nedsætter tidlig positiv håndtering frygtsomheden over for mennesker. For høns er håndtering inden for de første 3 uger effektiv. For svin mangler der viden om det mest optimale tidspunkt for håndtering, men de fleste undersøgelser er lavet i diegivningsperioden. For malkekvæg viser undersøgelser, at håndtering de første 4 dage er mere effektivt end på dag 6-9 og dag 11-14, og at koens tilstedeværelse reducerer effekten af tidlig håndtering. Hos mink mangler der undersøgelser på området.

Langtidseffekten af tidlig håndtering er ikke belyst tilstrækkeligt, men hos malkekvæg viser en undersøgelse at frygtreducerende positiv håndtering af kalve ikke kunne måles ved 13-måneders alderen.

Generelt er dyr, der har været udsat for aversive procedurer mere frygtsomme over for mennesker efterfølgende. Desuden viser forsøg, hvor man behandler dyr positivt forud for sådanne aversive procedurer, for derved at modvirke en øget frygtsomhed i forbindelse med smertefulde eller frygtudløsende procedurer, at dette er vanskeligt.

Del 2: Sammenligning af dansk praksis og lovgivning med hensyn til håndtering af produktionsdyr, med EU-lovgivning og love i sammenlignelige lande

Samlet set blev der identificeret 27 artikler, der specifikt omhandlede undersøgelser vedrørende mål for Appropriate Behaviour og herunder det kvantitative mål for DMF og frygtsomhed, og de

fordelte sig på dyregrupperne med henholdsvis 8 på svin; 6 på malkekvæg; 10 på mink og 3 på fjerkræ. Flere af artiklerne omhandlede pålideligheden (reliability), gentageligheden (repeatability) og validiteten af målene for DMF/frygtsomhed, og havde ikke til formål at rapportere om nationale forskelle i målene eller at sammenligne produktionssystemer og -metoder.

Det er således ikke muligt på baggrund af det tilgængelige materiale at svare fyldestgørende på, hvordan eksempelvis forskellige produktionssystemer, besætningstørrelser m.m. påvirker kvantitative mål for husdyrenes frygtsomhed over for mennesker, endsiige variation der skyldes national lovgivning eller andre forhold.

Konklusionen på sammenligningen af lovgivningen på området er, at Sverige og Danmark har skærper på en række områder, der vedrører DMF. Især med hensyn til aversive procedurer, er Sverige en smule mere restriktive end Danmark. Spanien derimod har ikke national lovgivning, der stiller skærpede krav i forhold til EU-direktivet.

7. Diskussion, konklusion og perspektivering (herunder forslag til opfølgende projekter):

Diskussion og konklusion: se ovenfor

Perspektivering:

Del 1 af projektet gav anledning til identificering af følgende forskningsperspektiver

i) Hvad er et optimalt tidspunkt at håndtere husdyr med henblik på at reducere frygtsomhed over for mennesker?

Kan man identificere et tidspunkt, hvor tidlig håndtering er mest effektiv og langtidsholdbar?

ii) Hvor meget håndtering skal der til for at opnå en effekt?

For et givent produktionssystem: Hvordan, hvornår og hvor længe skal dyret håndteres før der opnås en effekt? Gerne med det formål at reducere frygtsomhed over for mennesker i forbindelse med konkrete håndteringsproblemer eller managementprocedurer, der udføres på et bestemt tidspunkt (F.eks. pelsvurdering, afhorning, indfangning).

iii) Opvejning af positive og negative erfaringer med mennesker.

Generelt er dyr, der har været udsat for aversive procedurer mere frygtsomme over for mennesker efterfølgende. Desuden viser forsøg, hvor man behandler dyr positivt forud for sådanne aversive procedurer, for derved at modvirke en øget frygtsomhed i forbindelse med smertefulde eller frygtudløsende procedurer, at dette er vanskeligt.

Kan man effektivt modvirke negative responser – både akutte og efterfølgende – på aversive procedurer?

8. Populærvidenskabeligt dansk resumé (max 500 ord):

Alle husdyr under produktionsforhold håndteres af mennesker, både i den daglige pasning, men også når der foretages managementprocedurer og ved dyrlægebesøg osv.

I dette projekt er der foretaget gennemgang af de tilgængelige studier, der undersøger hvordan håndtering af husdyr under produktionsforhold påvirker dyrenes velfærd og produktionsresultater. Yderligere har vi sammenlignet dansk lovgivning og praksis med hensyn til produktionssystemer med sammenlignelige lande.

Gennemgangen af videnskabelige undersøgelser viste at der generelt var en positiv effekt af positiv håndtering i forhold til at nedsætte dyrenes frygtsomhed. Generelt har negativ håndtering den modsatte effekt, og øger dyrs frygtsomhed. Nogle studier viser, at dyr bliver mindre frygtsomme med alderen, selvom de kun modtager rutinemæssig håndtering, hvilket formodentlig skyldes, at de tilvænner sig kontakt til mennesker. Håndtering, der opfattes negativt af dyrene vil modvirke tilsyneladende denne tilvænnning. Der savnes viden om hvornår og hvor meget håndtering der skal til for at effektivt forbedre og dyr-menneskeforholdet og nedsætte frygtsomhed over for mennesker.

Der er på nuværende tidspunkt ikke nok tilgængelige materiale til at sammenligne praksis mht. håndtering af husdyr i Danmark og sammenlignelige lande. Sammenligningen af lovgivning i Danmark, EU, og Sverige og Spanien viste, at Sverige og Danmark har skærper på en række områder, der vedrører dyr-menneske-forholdet, hvorimod Spanien ikke har national lovgivning, der stiller skærpede krav i forhold til EU-direktivet.

9. Populærvidenskabeligt engelsk resumé (max 500 ord):

All livestock under production conditions are handled by humans, both in daily care, but also when management procedures are performed and during veterinary visits, etc. In this project, we have reviewed the available scientific studies examining how managing livestock under production conditions affects animal welfare and production results. Furthermore, we have compared Danish legislation and practice with regard to production systems with comparable countries.

The review of scientific studies showed, that there was generally a positive effect of positive handling compared to reducing animals fearfulness of humans. In general, negative handling has the opposite effect, increasing the fearfulness. Some studies show that animals become less fearful with age, even if they only receive routine handling, which is probably because they get used to human contact and handling. Handling that is perceived negatively by the animal will most likely counteract this habituation to humans. There is a lack of knowledge about when and how much human handling is needed to effectively improve and animal-human relationship and reduce fearfulness of humans.

At present, there is not enough material available to compare animal husbandry practices in Denmark and comparable countries. The comparison of legislation in Denmark, the EU, and Sweden and Spain showed that Sweden and Denmark have aggravations in a number

of areas in the law that concern the animal-human relationship, whereas Spain does not have national legislation that imposes stricter requirements in relation to the EU directive.

10. Redegørelse for hvordan projektet og projektets resultater har været eller forventes offentliggjort:

Projektet offentliggøres den 7. juli 2020 på DCAs offentligt tilgængelige publikationsdatabase.